नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

गुणस्तरीय चल्लाका सूचकहरू

चल्ला	गुणस्तरीय		कमसल	
खुट्टा		• हल्का गुलाबी • घाउ चोट नभएको • बलियो		• खुला घाउ वा चोटपटक • सुकेको खुट्टा
रंग		• हल्का खरानी रंगको पखेटा • सानो खरानी रंगको दाग		• गाढा खरानी रंग वा कालो दाग • खैरो वा कालो खुट्टा
नाभी		• सुख्खा नाभी र रगत नभएको • बन्द नाभी र सानो धागोजस्तो भाग देखिएको		• ठूलो गाँठो भएको • खुला नाभी, लामो धागोजस्तो] निस्किएको

अन्य

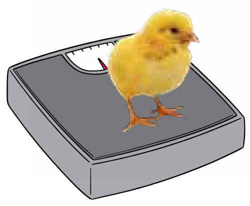

सरदर तौल ३५-४० ग्राम हुनुपर्छ र सबै चल्ला एकनासको हुनुपर्छ

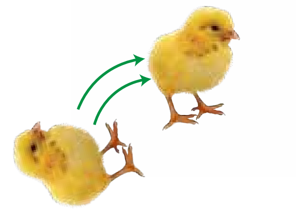

चल्लालाई पल्टाउँदा तुरुन्तै उठ्ने हुनुपर्छ

तेजिलो आँखा, सामान्य श्वासप्रश्वास र आँखाबाट कचेरा वा पानी नबगेको हुनुपर्छ

२०८२ वैशाख
Apr/May 2025

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
13 ३१	14 १ नया वर्ष/ मेष संक्रान्ति/ बिस्का: जात्रा	15 २	16 ३	17 ४	18 ५	19 ६
20 ७ राष्ट्रिय याक दिवस	21 ८	22 ९	23 १०	24 ११	25 १२	26 १३ विश्व भेटेरिनरी दिवस
27 १४	28 १५	29 १६	30 १७	01 १८ अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक दिवस	02 १९	03 २० विश्व प्रेस स्वतन्त्रता दिवस
04 २१	05 २२	06 २३	07 २४	08 २५ NARC दिवस	09 २६	10 २७
11 २८	12 २९ बुद्ध जयन्ती/ उभौली पर्व/ चण्डेश्वरी जात्रा	13 ३०	14 ३१	15 १	16 २	17 ३
18 ४	19 ५	20 ६	21 ७	22 ८	23 ९	24 १०

२०८२ जेठ
May/Jun 2025

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
11 २८	12 २९	13 ३०	14 ३१	15 १	16 २	17 ३ विश्व दूरसञ्चार दिवस/ विश्व उच्च रक्तचाप दिवस
18 ४	19 ५	20 ६	21 ७	22 ८	23 ९	24 १०
25 ११	26 १२	27 १३	28 १४	29 १५ गणतन्त्र दिवस	30 १६	31 १७ विश्व धुम्रपान रहित दिवस
01 १८ विश्व दुध दिवस	02 १९	03 २०	04 २१	05 २२ विश्व वातावरण दिवस	06 २३	07 २४ निर्जला एकादशी व्रत (तुलसीको दल रास्ने)
08 २५	09 २६	10 २७	11 २८	12 २९	13 ३०	14 ३१
15 १	16 २	17 ३	18 ४	19 ५	20 ६	21 ७

The Fleming Fund
UKaid from the British people
fhi360

थप जानकारीका लागि
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर
dg@dls.gov.np
०१-५४२२०५६/५४२१६१०/५४२५४७८

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

कुखुराको फार्ममा रोग सर्ने माध्यम र तरिका

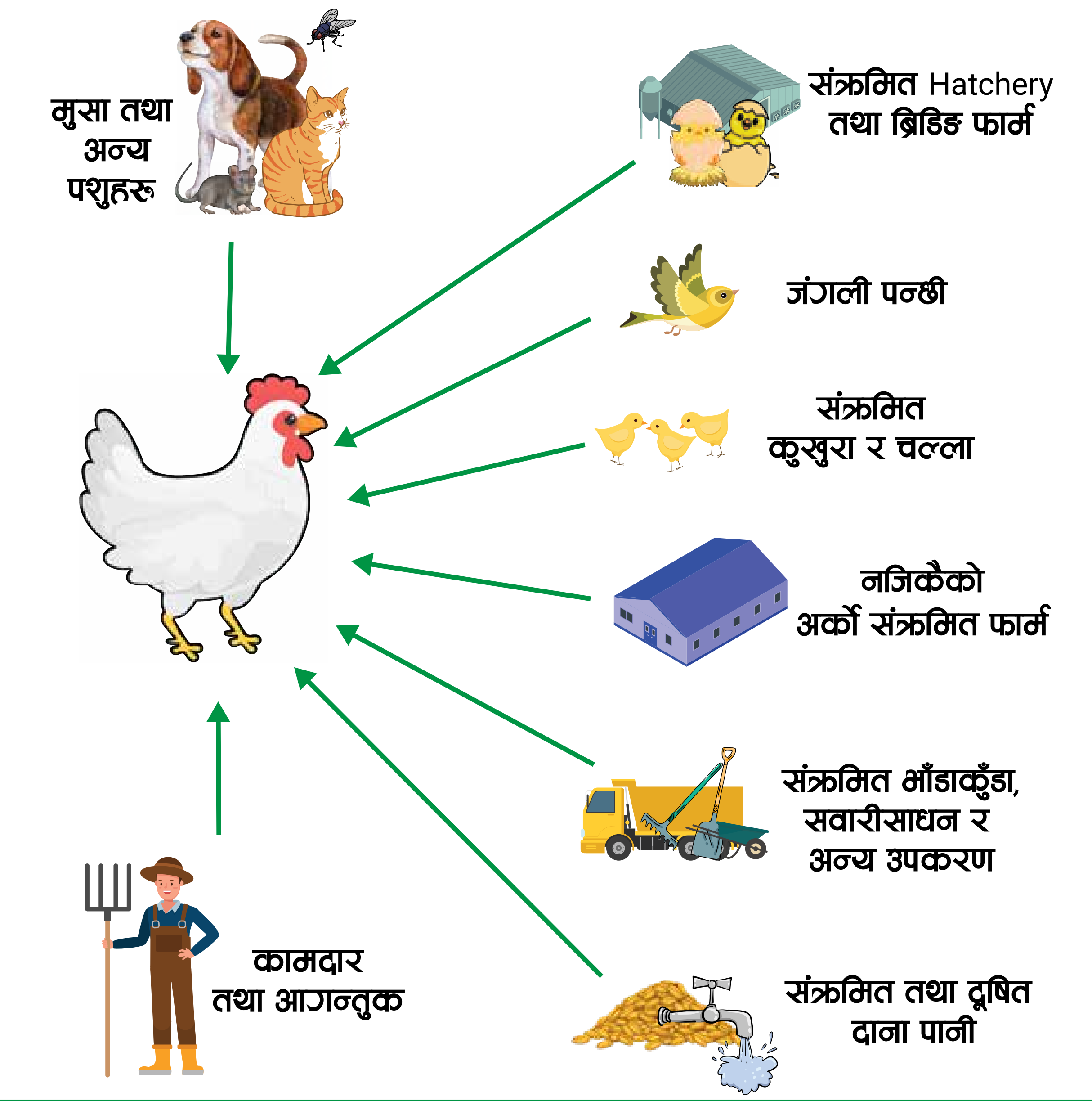

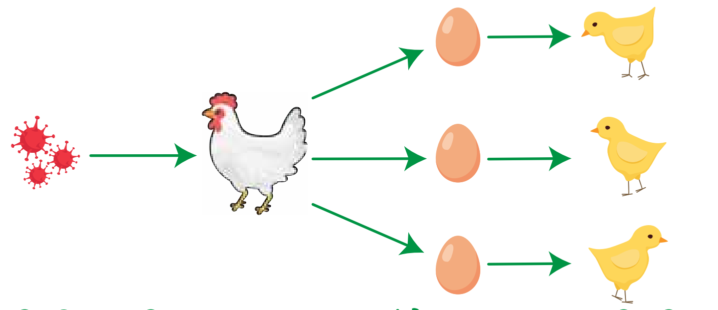

रोगी प्यारेन्टबाट अण्डा हुँदै चल्लामा सर्ने रोग (vertical transmission)

सालमोनेला, सि आर डि, लिची हार्ट जस्ता रोग, रोगी माउबाट उत्पादन भएका अण्डाबाट निस्किएको चल्लामा जन्मजात हुन सक्छ।

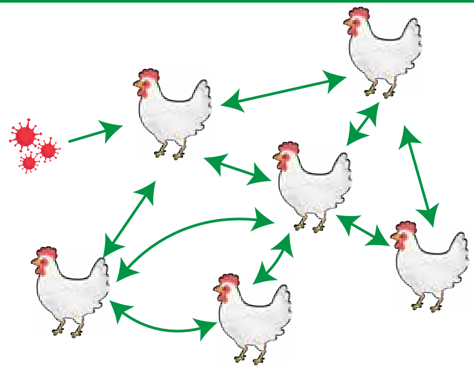

रोगी कुखुराबाट अन्य कुखुरामा रोग सर्ने तरिका (horizontal transmission)

इ कोलाइ, सालमोनेला, रानीखेत, बर्ड फ्लु, सि आर डि, गम्बारो, मरेक्स जस्ता रोग दानापानी, अन्य पशुपन्छी, मानिस, हावा आदिबाट सर्छ।

२०८२ असार — Jun/Jul 2025

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
15 १	16 २	17 ३	18 ४	19 ५	20 ६	21 ७ विश्व योग दिवस/ संगीत दिवस
22 ८	23 ९	24 १०	25 ११	26 १२	27 १३	28 १४
29 १५	30 १६	01 १७	02 १८	03 १९	04 २०	05 २१ अन्तर्राष्ट्रिय सहकारी दिवस
06 २२	07 २३	08 २४	09 २५	10 २६	11 २७	12 २८
13 २९	14 ३०	15 ३१	16 ३२	17 १	18 २	19 ३
20 ४	21 ५	22 ६	23 ७	24 ८	25 ९	26 १०

२०८२ साउन — Jul/Aug 2025

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
13 २९	14 ३०	15 ३१	16 ३२	17 १	18 २	19 ३
20 ४	21 ५	22 ६	23 ७	24 ८	25 ९	26 १०
27 ११	28 १२	29 १३	30 १४	31 १५	01 १६	02 १७ विश्व स्तनपान सप्ताह प्रारम्भ
03 १८	04 १९	05 २०	06 २१	07 २२	08 २३	09 २४ जनै पूर्णिमा
10 २५ गाईजात्रा (नेवार समुदायका लागि मात्र)	11 २६	12 २७	13 २८	14 २९	15 ३०	16 ३१ श्रीकृष्ण जन्माष्टमी/ गोरखकाली पूजा
17 १	18 २	19 ३	20 ४	21 ५	22 ६	23 ७

The Fleming Fund
UKaid from the British people
fhi360
Group for Technical Assistance GTA Estd. 2055

थप जानकारीका लागि
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर
dg@dls.gov.np
०१-५४२२०५६/५४२१६१०/५४२५४७८

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

जैविक सुरक्षाका उपायहरू

फुटबाथको व्यवस्था

खोर प्रवेश गर्दा र निस्कदा अनिवार्य प्रयोग गर्ने

मुसाको नियन्त्रण

रोग सर्ने जोखिम कम हुन्छ

मानिसको आवत जावत

अनावश्यक व्यक्तिलाई रोक लगाउने

गाडीको नियन्त्रित आवत जावत

संक्रमण रोक्न सीमित आवत जावत

अन्य पशुपन्छी नियन्त्रण

तारबार र जालीको प्रयोग गर्ने

कामदारको व्यक्तिगत सरसफाई

मास्क, एप्रोन, पन्जा र बुट प्रयोग गर्ने

सामग्री सरसफाइ र नि:संक्रमण

दानापानीका भाँडाकुँडा नियमित सफा गर्ने

दाना भण्डारण

सफा, सुरक्षा, हावायुक्त कोठामा राख्ने

पानीको नि:संक्रमण

पानी शुद्धीकरण गरी किटाणु रहित बनाउने

अलग्गै राख्ने

खोर बिचको दूरी १० मिटर राख्ने,
बिरामी पन्छी अलग्गै राख्ने

२०८२ भदौ

Aug/Sep 2025

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
17 १	18 २	19 ३	20 ४	21 ५	22 ६	23 ७ बुबाको मुख हेर्ने दिन/ कुशे औंसी
24 ८	25 ९	26 १० हरितालिका तीज	27 ११	28 १२	29 १३	30 १४
31 १५ राधा जन्मोत्सव/ गौरा पर्व	01 १६	02 १७	03 १८	04 १९	05 २०	06 २१ इन्द्रजात्रा (काठमाडौं उपत्यका बिदा)
07 २२	08 २३	09 २४	10 २५	11 २६	12 २७	13 २८ सप्तमी श्राद्ध/ प्राथमिक उपचार दिवस
14 २९	15 ३० नवमी श्राद्ध/ जितियापर्व	16 ३१	17 १	18 २	19 ३	20 ४
21 ५	22 ६	23 ७	24 ८	25 ९	26 १०	27 ११

२०८२ असोज

Sep/Oct 2025

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
14 २९	15 ३०	16 ३१	17 १	18 २	19 ३ त्रयोदशी श्राद्ध/ मघा श्राद्ध/ संविधान दिवस	20 ४
21 ५	22 ६ घटस्थापना व्रत/ नवरात्र आरम्भ	23 ७	24 ८	25 ९	26 १०	27 ११ विश्व पर्यटन दिवस
28 १२ विश्व रेबिज दिवस	29 १३ फूलपाती/ विश्व मुटु दिवस	30 १४ महाअष्टमी व्रत/ कालरात्रि/ गोरखकाली पूजा	01 १५ महानवमी व्रत/ अन्तर्राष्ट्रिय ज्येष्ठ नागरिक दिवस	02 १६ विजया दशमी/ देवी विसर्जन/ विश्व अहिंसा दिवस	03 १७ पापांकुशा एकादशी व्रत/ विश्व मुस्कान दिवस	04 १८ दशैं बिदा/ शनि प्रदोष व्रत/ विश्व पशु दिवस
05 १९	06 २०	07 २१	08 २२	09 २३	10 २४	11 २५ गैर आवासीय नेपाली दिवस
12 २६	13 २७	14 २८	15 २९	16 ३०	17 ३१	18 १
19 २	20 ३	21 ४	22 ५	23 ६	24 ७	25 ८

थप जानकारीका लागि
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर
dg@dls.gov.np
०१-५४२२०५६/५४२१६१०/५४२५४७८

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

प्रतिजैविक प्रतिरोध (Antimicrobial Resistance, AMR) र यसका कारणहरू

- एन्टिबायोटिकले पहिला काम गर्न सक्ने जीवाणुमा अहिले काम गर्न नसक्ने अवस्था सृजना हुनुलाई प्रतिजैविक प्रतिरोध (AMR) को समस्या भनिन्छ।
- प्रतिजैविक प्रतिरोध विकास गरेको जीवाणुले सो गुण आफ्नो सन्ततिमा प्रदान गर्न सक्छ भने अन्य जीवाणुमा समेत सार्न सक्छ।
- जति अनुचित (बारम्बार वा अत्यधिक) एन्टिबायोटिकको प्रयोग, त्यतिनै चाँडो प्रतिजैविक प्रतिरोध विकास हुने हुँदा औषधीको उचित प्रयोग गर्नुपर्छ।

कारणहरू

- मानिस र पशुपन्छीमा एन्टिबायोटिक पटक-पटक प्रयोग, अनुचित प्रयोग तथा जथाभावी प्रयोग गर्नाले।
- स्वास्थ्यकर्मीले सिफारिस गरे अनुसार एन्टिबायोटिक तोकिएको मात्रा र अवधिसम्म प्रयोग नगर्नाले।
- रोगको उचित निदान नगरी अनुमानको भरमा गलत औषधीको प्रयोग गर्नाले।

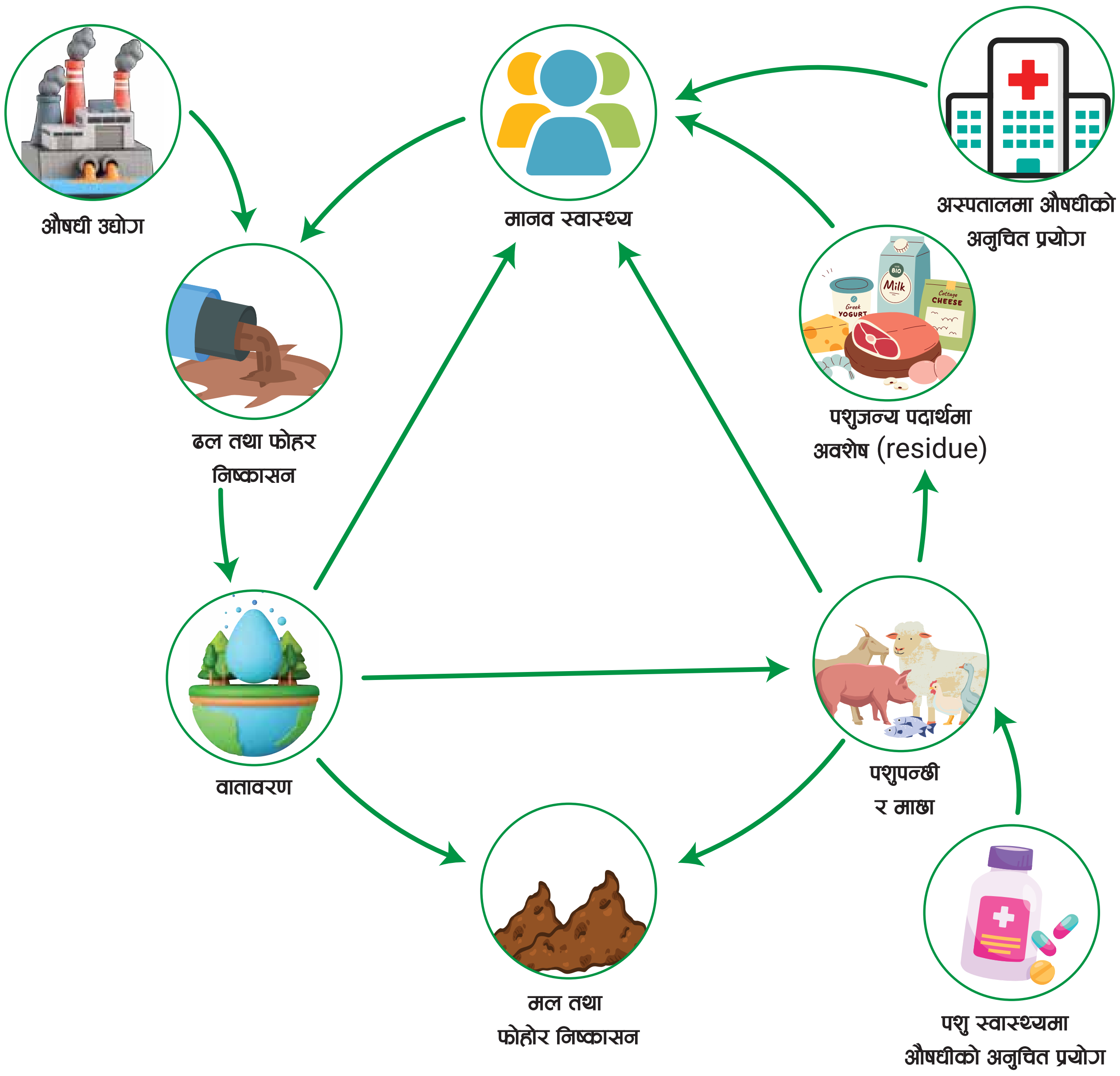

२०८२ कार्तिक — Oct/Nov 2025

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
12 २६	13 २७	14 २८	15 २९	16 ३०	17 ३१	18 १
19 २	20 ३ लक्ष्मी पूजा/ कुकुर तिहार	21 ४ तिहार विदा	22 ५ गोवर्धन पूजा/ गाईगोरू पूजा/ म्हपूजा	23 ६ भाइटीका/ किजा पूजा	24 ७ तिहार विदा/ संयुक्त राष्ट्रसंघ दिवस/	25 ८
26 ९	27 १० छठ पर्व	28 ११	29 १२	30 १३	31 १४	01 १५ हरिबोधिनी एकादशी व्रत (तुलसी बिवाह)
02 १६	03 १७ एक स्वास्थ्य दिवस	04 १८	05 १९ पूर्णिमा व्रत/ चतुर्मास व्रत समाप्ति / कार्तिक स्नान समाप्ति	06 २०	07 २१	08 २२
09 २३	10 २४	11 २५ महागुरु फाल्गुनन्द जयन्ती	12 २६	13 २७	14 २८	15 २९
16 ३०	17 १	18 २	19 ३	20 ४	21 ५	22 ६

२०८२ मंसिर — Nov/Dec 2025

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
16 ३०	17 १	18 २	19 ३	20 ४	21 ५	22 ६
23 ७	24 ८	25 ९	26 १०	27 ११	28 १२	29 १३
30 १४	01 १५	02 १६	03 १७ अन्तर्राष्ट्रिय अपाङ्ग दिवस	04 १८ धान्यपुर्णिमा/ य:मरि पुन्हि/ ज्यापु दिवस	05 १९	06 २०
07 २१	08 २२	09 २३	10 २४	11 २५	12 २६	13 २७
14 २८	15 २९	16 १	17 २	18 ३	19 ४	20 ५
21 ६	22 ७	23 ८	24 ९	25 १०	14 ११	15 १२

The Fleming Fund
UKaid from the British people
fhi360

थप जानकारीका लागि
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर
dg@dls.gov.np
०१-५४२२०५६/५४२१६१०/५४२५४७८

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

प्रतिजैविक प्रतिरोध (Antimicrobial Resistance, AMR) न्युनीकरण गर्न ध्यान दिनुपर्ने विषयहरु

प्रयोगशालामा रोगको निदान गरी सो रोगमा प्रभावकारी हुने एन्टिबायोटिक औषधी सम्बन्धित पशु स्वास्थ्यकर्मीको सिफारिसमा मात्र प्रयोग गर्ने।

अनधिकृत रूपमा एन्टिबायोटिक प्रयोग नगर्ने र औषधि प्रयोग गर्दा सिफारिस गरिएको मात्रा, विधि र अवधिको पूर्ण पालना गर्ने।

औषधी भण्डारण अलग्गै कोठामा गर्ने र प्रयोग पश्चात औषधीका खोल र भाँडाहरू जथाभावी नफाल्ने।

पशुपन्छीमा रोग रोकथामको लागि तालिका बमोजिम खोप (vaccine) को प्रयोग र जैविक सुरक्षाका उपायहरू अवलम्बन गर्ने।

मरेका पशुपन्छी तथा फार्मबाट निस्कने फोहोरको उचित व्यवस्थापन गर्ने।

२०८२ पुष — Dec/Jan 2025 - 2026

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
२८ (14)	२९ (15)	१ (16)	२ (17)	३ (18)	४ (19)	५ (20) तोल ल्होसार
६ (21)	७ (22)	८ (23)	९ (24)	१० (25) क्रिसमस-डे	११ (26)	१२ (27)
१३ (28)	१४ (29)	१५ (30) तमु ल्होसार/ कवि शिरोमणि लेखनाथ जयन्ती	१६ (31)	१७ (01) राष्ट्रिय पोल्ट्री दिवस	१८ (02)	१९ (03) श्री स्वस्थानी व्रत कथा प्रारम्भ/ माघ स्नान
२० (04)	२१ (05)	२२ (06)	२३ (07)	२४ (08)	२५ (09)	२६ (10)
२७ (11) पृथ्वी जयन्ती / राष्ट्रिय एकता दिवस/ गोरखकाली पूजा	२८ (12)	२९ (13)	३० (14)	१ (15)	२ (16)	३ (17)
४ (18)	५ (19)	६ (20)	७ (21)	८ (22)	९ (12)	१० (13)

२०८२ माघ — Jan/Feb 2026

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
२७ (11)	२८ (12)	२९ (13)	३० (14)	१ (15) माघे संक्रान्ति/ घ्यु चाकु खाने दिन/ उत्तरायण आरम्भ	२ (16)	३ (17)
४ (18)	५ (19) सोनाम ल्होसार/ श्रीबल्लभ जयन्ती	६ (20)	७ (21)	८ (22)	९ (23) वसन्तपञ्चमी व्रत/ सरस्वती पूजा (शिक्षण संस्था बिदा)	१० (24) अचला सप्तमी/ अन्तर्राष्ट्रिय शिक्षा दिवस
११ (25)	१२ (26)	१३ (27)	१४ (28)	१५ (29)	१६ (30) शहीद दिवस/ प्रदोष व्रत	१७ (31)
१८ (01)	१९ (02)	२० (03)	२१ (04)	२२ (05)	२३ (06)	२४ (07)
२५ (08)	२६ (09)	२७ (10)	२८ (11)	२९ (12)	१ (13)	२ (14)
३ (15)	४ (16)	५ (17)	६ (18)	७ (19)	८ (20)	९ (21)

The Fleming Fund
UKaid from the British people
fhi360

थप जानकारीका लागि
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर
dg@dls.gov.np
०१-५४२२०५६/५४२१६१०/५४२५४७८

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग

ब्रोइलर कुखुराको खोप तालिका

खोपको तयारी

५ ग्राम चिल्लोरहित दूध पाउडर (skimmed milk) १ लि. पानीमा मिसाई घोल्ने र मात्रा अनुसार कुखुराको लागि १–२ घण्टाभित्र सिध्याउने गरी पानी खाने भाडोमा राखिदिने। पाउडर दूधलाई खोप घोल्नुभन्दा कम्तीमा पनि २० मिनेट अगाडिनै घोल्नु पर्दछ।

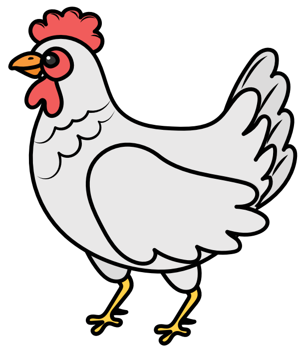

रोगको नाम	खोपको नाम	उमेर	दिने तरिका
रानीखेत	एफ वान/बि वान/ आइ टु	७ दिनभित्र	१-१ थोपा आँखामा/नाकमा खसाल्ने वा पानीमा मिसाएर खुवाउने
गम्बारो	आइ.बि.डि. खोप	१२-१४ दिन	१-१ थोपा आँखामा/नाकमा खसाल्ने वा पानीमा मिसाएर खुवाउने
गम्बारो	आइ.बि.डि. खोप	१९-२१ दिन	पानीमा मिसाएर खुवाउने
रानीखेत	लासोटा	२४-२६ दिन	पानीमा मिसाएर खुवाउने

खोपको संचय सम्बन्धी जानकारी

- खोपलाई सधैं २-८°C मा संचय गर्नु पर्दछ।
- फ्रिज २४ सै घण्टा चालु हुनु पर्दछ।
- डाइलुएन्टलाई फ्रिजभित्र राख्न आवश्यक छैन। तर प्रयोग गर्नु भन्दा २४ घण्टा पूर्व २-८°C मा राख्नु पर्छ।

रोगको प्रकोप भएको क्षेत्रमा पशु चिकित्सकको सल्लाह अनुसार आइ.बि. र लिचि हार्ट रोग विरुद्धको खोपलाई पनि खोप तालिकामा समावेश गर्न सकिन्छ।

२०८२ फागुन — Feb/Mar 2026

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
08 २५	09 २६	10 २७	11 २८	12 २९	13 १	14 २ शनि प्रदोष व्रत/ प्रणय दिवस
15 ३ महा शिवरात्री / नेपाली सेना दिवस/ सिलाचःह्रे पूजा	16 ४	17 ५	18 ६ ग्याल्पो ल्होछार	19 ७ प्रजातन्त्र दिवस / निर्वाचन दिवस	20 ८	21 ९ अन्तर्राष्ट्रिय मातृभाषा दिवस
22 १०	23 ११	24 १२	25 १३	26 १४	27 १५	28 १६
01 १७	02 १८ फागु पूर्णिमा (पहाडी जिल्ला)/ पूर्णिमा व्रत	03 १९ फागु पूर्णिमा (तराइ होली)/ विश्व वन्यजन्तु दिवस	04 २०	05 २१	06 २२	07 २३
08 २४ नारी दिवस	09 २५	10 २६	11 २७	12 २८	13 २९	14 ३०
15 १	16 २	17 ३	18 ४	29 ५	30 ६	31 ७

२०८२ चैत — Mar/Apr 2026

आइत SUN	सोम MON	मङ्गल TUE	बुध WED	बिहि THU	शुक्र FRI	शनि SAT
15 १	16 २	17 ३	18 ४ घोडेजात्रा (काठमाडौ उपत्यकालाई बिदा)	19 ५	20 ६	21 ७ गौरी व्रत/ मत्स्य जयन्ती व्रत/ विश्व कविता दिवस
22 ८	23 ९	24 १०	25 ११	26 १२	27 १३ श्री राम नवमी व्रत/ विश्व रङ्गमञ्च दिवस	28 १४
29 १५	30 १६	31 १७	01 १८	02 १९	03 २०	04 २१
05 २२	06 २३	07 २४	08 २५	09 २६	10 २७	11 २८
12 २९	13 ३०	14 १	15 २	16 ३	17 ४	18 ५
19 ६	20 ७	21 ८	22 ९	23 १०	24 ११	25 १२

थप जानकारीका लागि
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
पशु सेवा विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर
dg@dls.gov.np
०१-५४२२०५६/५४२१६१०/५४२५४७८